

Ülevaade Saaremaa mesinike õppereisist Bornholmi saarele

Kokkuvõte loengust Saaremaa Mesinike Seltsi õppepäeval 28. märtsil 2009.a.

Lektor Arnold Lokna, PR-5-1.5-35

Mesindusloeng toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Reis algab saabumisega väikelaeval "Piret" Rönne sadamasse. Meid olid vastu võtnud kohalikud mesinikud. Meile korraldati ringsõit ümber saare, et tutvustada saart, kui vaatamisväärsust, kui ka omaette eksisteerivat majandusüksust. Kogu saare külastuse vältel ei jäänud silma ühtki harimata ega käestlastud maatükki, ega metsa. Metsa on saarel suhteliselt vähe, kuna saar ja tema elutegevus paikneb merest väljaulatuva kalju otsas.

Saare pindala on visuaalselt arvates vastav umbes kahe Muhu saare pindalaga. Saare rannajoon on tihedalt täis erineva suurusega sadamaid ja paadilautreid. Et saarel tegeldakse intensiivselt kalapüügiga andis tunnistust see, et sadamates oli näha palju kalalaevu ja paate, ning suuremate asulate ja sadamate juures asusid Bornholmi saarele iseloomulikud kalasuitsutusahjud.

Õöbisime külalislahkete Bornholmi mesinike kodudes. Kuna enamusel meil oli inglise keelega raskusi, siis eraviisilist jutuajamist ei saanud arendada, näidati meile vaid mesilat ja meepakendamise ruumi.

Teise päeva hommikul kogunesime saare mesinike organisatsiooni residentsi, mille ees mastis lehvis, end uhkelt sinise taeva poole sirutades, Taani punane, valge ristiga lipp. Bornholmi mesinike organisatsiooni peamajas oli avar õppeklass ja lisaks mitmesugust mesindusinventari. Seal anti meile ülevaate saarel toimivast mesindustegevusest. Õues oli näha mitmeid mesitarusid, enamuses korpustarud. Esines ka Taanile, vähemalt Bornholmile iseloomulike langstroth raamimõõduga puittarusid.

Viisime ka meie külakostiks oma eesti tüüpi taru ja asetasime teiste kõrvale. Seda meie taru vaadates vangutasid taanlased imelikult pead. Mida nad seejuures mõtlesid, või ütlesid, seda ei tea, tõlk jättis selle meile ütlemata.

Edasi suundusime tutvuma saare mesindustegevusega. Kõigepealt tutvustati meile, saarel tegutsevat väikest mesindustarvete kauplust. Seal pakuti palju igasuguseid mesindustarvikuid, mitmed olid ka sellised, millele meie nime ei osanud anda. Järgnevalt suundusime ühe saarel tegutseva suurmesiniku juurde. Aias viljapuude vahel olid korpustarud reas, meenutades ajakirjanduses avaldatavat parteide populaarsusuuringute tabelit. Tarusid oli ühe kuni viie korpusega. Mesilaste kontsentratsioon õhus oli nii suur, et tekkis reaalne oht neid endale sisse hingata. Mingit kaitsevõrku ega suitsikut kasutusel ei olnud.

Mesila peremees võttis nagu muuseas suhu väikese suitseva sigarijupi ja tutvustas meile korpustarudega mesindamise võlusid ja valusid. Näiteks mett täis korpus tõsteti taru pealt taru kõrvale olevale alusele, millel oli seadistatud lennuava, kust mesilased said väljuda vaid ühekaupa. Nende taga sulgus lõõtspilli keele taoline seadeldis, sulgedes mesilaste tagasipääsu korpusesse. Teame, et mett täis korpuses tegutsevad vaid lennumesilased. Nii suunduvad korpuses olevad mesilase päeva jooksul kõik lennule ja tagasi nad ei pääse. Seega õhtuks on korpus mesilastest tühi ja selle võib viia töötlemisse ilma taruharja kasutamata. Samuti demonstreeriti meile, kuidas vageldada, tõsta vastmunetud vaglad ümber kunst-emakupu põhjadesse, otse lahtivõetud taru kõrvale. Kogu mesilas mesindati vaid puhtatöulise buckfast tõugu mesilastega.

Edasi suundusime meekäitlusruumi, kus seadmetest asusid reas kõigepealt kärgede eelsoojendaja. Kui tegemist on raskesti vurritava meega, nagu rapsimesi, siis tuleb seda vurritamise eel soojendada. Järgnevalt oli kaanetusmasin ja automaatvurr suuremale hulgale raamidele. Edasi meesoojendusnõu, mee soojendamiseks enne pakkimist, et see hiljem ei suhkrustuks. Virnades oli palju erineva suurusega, spetsiaalselt mee jaoks, plastiktaarat, nii pakitud kui pakkimata meega. Näha ja maitsta sai puhast rapsimett, mis on värvuselt valge nagu hapukoore.

Edasi suundusime mesilasvaha käitlevasse tallu. Algatuseks sai katsetada oma võimeid vitsaga veesoonte asukoha määramises. Veesooned väidetakse olevad mesilasperede arengus tähtsal kohal. Ilmselt toimib see nagu inimestegagi, halvas kohas veesoonte suhtes asetsevas voodis on raske uinuda, samuti on uni rahutu. Mesinikud tõid oma mesitarudest eemaldatud raamid sinna mesilasse kokku, kus kärjed välja sulatati, raamid desinfitseeriti, paigaldati uued kärjepõhjad ja tagastati teenustasu eest mesinikule.

Kogutud vaha autoklaaviti ja suunati kärjepõhja tootmisesse. Vahalehe saamiseks kasutati kärjelehest veidi suuremat, ilmselt vist vasest plaati, mida kasteti hangumistemperatuuri lähedase kuumusega sulavaha sisse. Plaat võeti mõne sekundi pärast välja ning lasti veidi jahtuda, et plaadi külge nakkunud vaha hanguks. Seda tegevust korrati mõned korrad, et saavutada piisav vahalehe paksus. Seejärel eemaldati piisavalt hangunud vahaleht plaadilt ja asetati veel hanguma. Nii sai ühe kastmisega korraga kaks vahalehte. Lõplikult hangunud vahalehed korjati kokku ja lasti käsitsi vändatava kärjepõhja valtside vahelt läbi. Seejärel lõigati kärjepõhja leht vastava raamiga mõõtu. Põue on pugenud kahtlus, et selles talus võisid olla ka efektiivsemad kärjepõhja valmistamise seadmed, kuid meile neid ei näidatud.

Päeva lõpetas kohaliku mesinikeorganisatsiooni residentsis korraldatud Bornholmi mesinikega kohtumisõhtuga. Ööbisime jälle kohalike mesinike kodudes.

Kolmanda päeva hommikul saadeti meie laeva kaptenile sõna, et laev tuleks saare tuua põhjapoolsesse sadamasse Gudhjen-isse, et võtta ette merereis Taani põhjapoolsemale valdusele Christiansö saarele. See saar on pikka aega olnud Taani põhjapoolseim sõjaline kindlus, kuid seoses EL-uga on muutunud tsiviilobjektiks. Saar on kaljusaar nagu tema kaks kaaslastki Fredensö ja Grösholm, mis on inimasustamata ja lindude pesitsushooajal on neile saartele astumine keelatud.

Christiansö saarele jõudes kinnitasime otsad sadamas, mis oli igati arvestatud, ka suuremate laevade vastuvõtuks. Kõik andis kinnitust sellest, et sinna randusid mitmed liinilaevad, et suvitajaid saarele tuua ja viia. Meie võtsime kaasa meie tarbeks varutud toidumooni ja kohalikud mesinikud kastidesse asetatud paarumistarud ning suundusime saare keskosa poole.

Umbes kilomeetri läbimise järel sattusime imeilusasse, paljude eksootiliste taimedega aeda. Kohe selgus ka tõsiasi, et olime sattunud Taani kuninganna aeda, kus Taani kuninganna suvel puhkust veedab ja sinna tavaliselt võõraid ei lubata. Aeda kattis võrratult pehme muru ning seda ümbritsesid paljud eksootilised puud ja põõsad ja veel kõike seda ümbritses kalju. Oli tunne, nagu viibiksime vulkaani kraatris. Võib olla see seda ka oli, ei osanud küsida.

Pea-sisepääsu kõrval, umbes meetri kõrgusel murutasapinnast asuval platool heki taga paiknesid mesitarud, mis olid ette nähtud puhtatõuliste buckfast leskede kasvatamiseks. Kaasavõetud paarumistarud vahetati välja sealolevatega. Peale mõnda aega mõnusat olemist ja lõunatamist alustasime tagasisõitu Rønne sadamasse. Kohalikud mesinikud jäid saarel. Mõõdusime pikalt Bornholmi saarele loodepoolsest rannikust ja imetlesime saare ilu.

Nüüd ööbisime laevas, igaüks oma kois. Järgmisel päeval tutvusime Rønne linnaga. See on äärmiselt ilus linn, kus uus ehitusstiil eksisteerib kõrvuti vanaga. Meil ilmselt selliste ehitamise ettepanekute peale tõuseksid Muinsuskaitseameti ametnikud valju rõõgatusena tagajalgadele. Erinevad kombid meil ja mujal.

Peale lõunat alustasime tagasisõitu koju. Nõnda jõudiski lõpule Saaremaa mesinike õppereis Bornholmi saarele

Arnold Lokna

.